

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering

12 december 2022

Agendanummer

Datum

9-11-2022

Onderwerp

Gemeentelijk Water- en Rioleringsprogramma Urk 2023-2028

Aan de leden van de raad,

Voorgesteld besluit

Het Gemeentelijk Water- en Rioleringsprogramma Urk 2023-2028 vast te stellen, inclusief de bijbehorende middelen.

Inleiding

De gemeente Urk beschikt over een rioolsysteem voor het inzamelen van afvalwater. Daarnaast heeft de gemeente singels, watergangen en andere voorzieningen om het hemelwater op een goede manier af te voeren. En ook het grondwater wordt in de polder kunstmatig op een bepaald niveau gehouden. Het is dan ook van belang om dit hele systeem goed te beheren en toekomstbestendig door te ontwikkelen.

De wet milieubeheer verplicht gemeenten tot het hebben van een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). In dit GRP beschrijft de gemeente hoe zij omgaat met de zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het huidige GRP is in 2021 afgelopen, vandaar dat het wenselijk is te komen tot vaststelling van een nieuw GRP. Hierbij is ervoor gekozen om dit in te vullen als een programma onder de Omgevingswet.

Als gevolg van de grondslag van Urk is er in het verleden veel onzekerheid geweest over de te treffen maatregelen en de financiële gevolgen ervan. Dit leidde tot veel onrust. Door goed in beeld te krijgen wat er beheerd wordt en hoe het erbij ligt, is gezorgd voor rust en een stabiele financiële situatie. Dit nieuwe Gemeentelijk Water- en Rioleringsprogramma Urk 2023-2028 (GWRP) borduurt dan ook voort op de reeds ingeslagen weg. Nieuwe ontwikkelingen zijn hieraan toegevoegd. Klimaatadaptatie is één van die ontwikkelingen, die nu integraal in het GWRP is opgenomen. Het GWRP is als bijlage toegevoegd. Op de volgende pagina zijn de belangrijkste aandachtspunten en wijzigingen ten op zichte van het vorige GRP verwoord.

De essentie van het GWRP Urk 2023-2028

Ondanks dat gestreefd is om het beleid beknopt te verwoorden blijft het veel tekst om door te nemen. Vandaar dat hier de essentie van het GWRP staat verwoord. Waarbij met name wordt ingegaan op de wijzigingen ten opzichte van het vorige GRP.

Voortzetten van bestaand beleid.

Uit de evaluatie kwam helder naar voren dat men tevreden is over de koers van het GRP 2016-2021. Het heeft inzicht gegeven in het functioneren van het watersysteem en daarmee rust voor de toekomst, ook in financiële zin. Aangezien de looptijd verstreken is en de programmering afgerond, is er wel de noodzaak om het GRP te herzien. Vandaar dat voor het nieuwe GWRP gekozen is om de koers van het vorige GRP voort te zetten en dit aan te vullen met de nieuwe ontwikkelingen. De keuzes zijn gemaakt op basis van de huidige inzichten. Wijzigen deze inzichten in de loop der tijd dan kan dit leiden tot bijstelling van het GWRP. In dat geval wordt u via de reguliere rapportages geïnformeerd, dan wel leidt dit tot een eerdere herziening van het GWRP.

Beleid en beheerkader voor de brede watertaken.

Het riool is in het verleden ontstaan vanuit het oogpunt van de volksgezondheid, om de leefomstandigheden van de mensen te verbeteren. Het riool was puur geënt op het afvalwater. Het afvalwater staat echter niet op zich, maar heeft nauwe relaties met hemel- en grondwater. Dit is inmiddels in de wetgeving verankerd en heeft geresulteerd in een zorgplicht voor afval-, hemel- en grondwater. Vandaar dat dit GWRP het brede waterbeleid, -beheer en -programmering verwoordt voor de wettelijke gemeentelijke watertaken. Door klimaatveranderingen komen extreme buien vaker voor. Hoe we daarmee om moeten gaan, ook wel klimaatadaptatie genoemd, is integraal in dit GWRP opgenomen.

Van GRP naar GWRP

Op dit moment is de wet milieubeheer nog van kracht en bepaalt deze, dat een gemeente een vastgesteld GRP moet hebben. We zitten echter ook in een transitie naar de Omgevingswet, waardoor het wenselijk is hierop te anticiperen. Om die reden is ervoor gekozen een GWRP te schrijven die voldoet aan de huidige wetgeving, maar gelijktijdig ook voldoet aan een programma onder de Omgevingswet. Kortom, dit GWRP is een volwaardig GRP, maar gelijktijdig ook een programma dat in lijn is met de Omgevingswet.

Beheerstrategie

De beheerstrategie is in de loop der jaren gewijzigd. In het verleden hanteerde Urk de cyclische benadering, dat betekende dat na ca. 60 jaar het riool aan vervanging toe is. Nu kijken we naar de functionaliteit in plaats van de leeftijd bij de keuze of we gaan vervangen. Het klopt inderdaad dat het er dan niet altijd meer nieuw bij ligt, maar dat is ook niet het doel. Vaak kan met relatief kleine ingrepen de levensduur verlengd worden, hetgeen vanuit circulariteit ook beter is. Vandaar dat wij de laatste jaren voor het rioolbeheer de gedachte van het assetmanagement toepassen. Dat betekent dat wij het riool zo lang mogelijk laten functioneren tegen aanvaardbare risico's gebaseerd op de data die we verzamelen. Hierdoor wordt vervanging uitgesteld en heb je

daardoor minder jaarlijks budget voor vervanging nodig. Ook hebben ingrepen met betrekking tot rioolvervanging hoge impact op de omgeving, wat daarmee ook uitgesteld kan worden.

Herziene programmering

De programmering van het vorige GRP is uitgevoerd dan wel zijn er maatregelen uitgesteld. In dit GWRP zijn zowel een aantal onderzoeksmaatregelen als uitvoeringsmaatregelen opgenomen. De onderzoeksmaatregelen zijn gericht op het functioneren van het stelsel, verbeteren van de dienstverlening of doorontwikkeling van ons watersysteem. De uitvoeringsmaatregelen zijn een combinatie van geplande vervangingsmaatregelen en maatregelen ter verbetering van het stelsel of om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. De maatregelen staan benoemd in hoofdstuk 5 inclusief een korte toelichting.

Formatie

Het in stand houden van de riolering en het watersysteem vraagt de inzet van menskracht. Het verdient dan ook de nodige aandacht, aangezien de voorzieningen een waarde vertegenwoordigen van circa 140 miljoen euro. De gemeente Urk werkt op basis van regie met een kleine eigen formatie. Dit houdt in dat wij de kennis over het systeem hebben, maar wij voeren niet alle werkzaamheden zelf uit. Als gevolg van de groei van Urk en de extra taken die erbij zijn gekomen groeit de formatie ten opzichte van het vorige GRP met een halve fte.

Communicatie

Conform de Omgevingswet is voorafgaand aan vaststelling van een programma een vorm van burgerparticipatie gewenst. Het stuk heeft ter inzage gelegen en er is een inloopmoment georganiseerd. Daarbij is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een reactie met de gemeente te delen. Het document is ook toegestuurd voor reactie aan het Waterschap Zuiderzeeland. Zij hebben reactie gegeven op het document. De reacties zijn beoordeeld en grotendeels overgenomen. Na vaststelling wordt, overeenkomstig de wet milieubeheer, het GWRP Urk toegestuurd aan de provincie en het waterschap

Beoogd resultaat / effect

Vaststelling van het gemeentelijk Water- en Rioleringprogramma Urk 2023-2028. Hiermee voldoet de gemeente Urk aan de wettelijke verplichtingen conform de wet milieubeheer en is voorbereid op de invoering van de Omgevingswet.

Argumenten

1.1 Het GWRP een programma onder de Omgevingswet

We zitten in een transitie naar de nieuwe Omgevingswet. In geest van de Omgevingswet is de gemeentelijke Omgevingsvisie het belangrijkste beleidsdocument. Daaronder kunnen programma's komen die invulling geven aan het beleid dat is vastgesteld. Vandaar dat er niet voor gekozen is een nieuw GRP op te stellen, maar te kiezen voor een GWRP in de geest van de Omgevingswet. Maar gelijktijdig voldoet dit GWRP ook aan de eisen die de wet milieubeheer stelt aan een GRP.

1.2 Planperiode 2023-2028

Qua looptijd is gekozen om het door te laten lopen tot en met 2028. Uiterlijk in 2028 moet de gemeente de onderliggende documenten aangepast hebben op de Omgevingswet. Mocht de komende jaren blijken dat dit programma door voortschrijdend inzicht enigszins bijgesteld moet worden, dan past dit mooi in het tijdspad van de Omgevingswet.

Evaluatie

De voorganger van dit GWRP is het GRP 2016-2021. In aanloop naar het nieuwe GWRP is een evaluatie uitgevoerd van het huidige GRP. De algemene conclusie hiervan is dat de gemeente tevreden is met de gang van zaken. De belangrijkste uitkomsten zijn als volgt samengevat:

- Het rioleringsbeheer op Urk is behoorlijk goed op orde. Er is rust en controle.
- Afgelopen jaren zijn renovaties en vervangingen uitgevoerd. Het programma is gevolgd.
- Langzaam maar zeker wordt steeds meer hemelwater naar het oppervlaktewater afgevoerd in plaats van naar riolering.
- De financiën zijn op orde en er wordt zoveel mogelijk direct afgeboekt vanuit de spaarvoorziening. Op deze manier worden geen rekeningen doorgeschoven naar de toekomstige generaties.
- De relatie tussen de gemeente Urk en het waterschap Zuiderzeeland is complex, want er speelt van alles tegelijk. De meeste zaken lopen goed en de mensen weten elkaar te vinden. Een nieuwe bestuursovereenkomst is wenselijk waarin nieuwe lokale afspraken worden gemaakt. Deze is gepland om op te stellen in 2022.
- De wens is om opnieuw een programmering op te stellen, zodat de vaart erin blijft en integrale afstemming mogelijk is met andere vakgebieden en met wensen van bewoners en bedrijven.

Het huidige GRP 2016-2021 is verlopen. Het hebben van een GRP is nu nog een wettelijke verplichting vanuit de wet milieubeheer art. 4.22. Vandaar dat dit GWRP is opgesteld als vervanger van het oude GRP.

Kosten, baten, dekking

Zoals eerder genoemd vertegenwoordigt het riool een enorme vervangingswaarde. Vandaar dat het van belang is om het zowel technisch als financieel zorgvuldig te beheren. De jaarlijkse kosten voor de riolering bedragen € 1.810.000,-- excl. BTW. Deze kosten worden gefinancierd vanuit de rioolheffing. Dit ligt in lijn met de kosten van de afgelopen jaren.

Hieronder worden enkele belangrijke keuzes ten aanzien van het financieel beheer toegelicht.

- Een belangrijk deel van onze jaarlijkse kosten zijn de kapitaallasten van maatregelen die in het verleden zijn uitgevoerd. Dit zijn de kosten voor rente en afschrijving. Sinds het vorige GRP zijn we overgegaan naar een systeem waarbij jaarlijkse kosten zo veel mogelijk direct worden afgeboekt. Dit heeft erin geresulteerd dat wij in 2015 jaarlijks per huisaansluiting € 85 aan kapitaalslasten hadden en we zitten in 2022 op ca. € 50. Deze koers wordt de komende jaren doorgezet.
- Al jaren hanteert de gemeente Urk voor de rioolheffing en de uitgaven een trendmatige verhoging, soms ook wel inflatiecorrectie genoemd, van 1,6% aan. Op dit moment kennen we echter hele andere kostenstijgingen. Het is heel lastig te voorspellen hoe die kostenstijging zich de komende jaren gaat ontwikkelen. Wat we wel weten is dat het getal dat wij kiezen hoogst waarschijnlijk niet klopt. Vandaar dat er in dit GWRP uitgegaan is van het prijspeil 2022 en hanteren we de voor de gemeente gebruikelijke trendmatige verhoging van 1,6%. Mocht blijken bij de jaarlijkse vaststelling van de rioolheffing dat er bijgesteld moet worden dan zal het op dat moment plaats vinden.
- Vanuit het financiële beleid van de gemeente wordt sinds 2022 een omslag rente gehanteerd van 1,7%. Dit was in het vorige GRP 4%. Daarnaast gaan we als organisatie over naar lineair afschrijven in plaats van annuïtair. Beide wijzigingen zijn verwerkt.
- De huidige rioolheffing kent een onderscheid tussen woningen en niet woningen. Het tarief voor woningen is gebaseerd op basis van het aantal bewoners en voor niet woningen wordt een vast tarief gehanteerd in combinatie met een toeslag gebaseerd op het drinkwaterverbruik. Deze huidige grondslag voor het berekenen van de rioolheffing bevalt in de praktijk goed en hierin zijn geen veranderingen doorgevoerd.
- Er worden voor woningen geen tariefstijgingen doorgevoerd, maar uitsluitend de trendmatige verhoging van 1,6%. Met in acht neming van de kanttekening die eerder is gemaakt.
- De grootste lozers zorgen voor de hoogste kosten, vandaar dat een licht onderscheid met de woningen gerechtvaardigd is. Voor niet-woningen wordt vanaf 2024 een vaste stijging van 1% gehanteerd plus een trendmatige verhoging van 1,6%.

Resumerend ziet het financiële plaatje voor de rioleringszorg er als volgt uit:

Financiën

- Wijziging Rentevoet van 4 % naar 1,7%
- Indien mogelijk investering direct afboeken
- Lineair afschrijven wordt toegepast bij kapitaalslasten
- Afbouwen kapitaalslast voor toekomstige generaties
- Inzetten van de spaarvoorziening (min. spaarvoorziening € 250.000,-)
- Hierdoor na 50 jaar minimale kapitaalslasten

Heffing

- Tarief ontwikkeling periode GWRP :

Dit leidt tot de volgende rioolheffingen voor de komende jaren. De insteek is om uitsluitend bij drastische afwijkingen de rioolheffing opnieuw vast te stellen.

Belastingjaar	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Woningen (1-3 personen)	249	253	257	261	265	270	274
Woningen (meer dan 3 personen)	282	286	291	295	300	305	310
Tarief niet-woningen eigenarendeel	67	68	69	70	71	72	74
Tarief niet woningen gebruikersdeel							
1-300 m ³	251	256	263	269	276	284	291
301-1000 m ³	574	583	598	614	630	646	663
1001 - 2.000 m ³	1.148	1.166	1.196	1.227	1.259	1.292	1.326
2001 - 5000 m ³	1.720	1.747	1.792	1.839	1.887	1.936	1.986
5001 - 10000 m ³	2.295	2.332	2.393	2.455	2.519	2.584	2.651
10001 m ³ en meer	3.090	3.139	3.221	3.304	3.390	3.478	3.569

Bijlagen

- Gemeentelijk Water- en Rioleringsprogramma Urk 2023-2028 (versie 9-11-2022)

Burgemeester en Wethouders van Urk,

C.H. van den Bos, burgemeester

C.J.M. Swart, secretaris